

Інформаційна довідка
щодо відповідності проекту Закону України «Про захист від демпінгового імпорту» (реєстр. № 13638 від 15.08.2025) праву Європейського Союзу та законодавчій практиці його держав-членів*

***Анотація.** В інформаційній довідці проаналізовано зміст проекту Закону України «Про захист від демпінгового імпорту» (реєстр. № 13638 від 15.08.2025) на відповідність праву Європейського Союзу та законодавчій практиці його держав-членів.*

***Ключові слова:** Європейський Союз, Світова організація торгівлі, Європейська Комісія, демпінг, антидемпінгові мита, антидемпінгові розслідування, незалежний покупець, експортер.*

Вступ. Товар вважається демпінговим, тобто введеним у торгівлю іншої країни за ціною, нижчою за його звичайну вартість, якщо експортна ціна товару, що експортується з однієї країни до іншої, є меншою, ніж порівнянна ціна на подібний товар, призначений для споживання в країні-експортері¹. Антидемпінгове регулювання – це інструмент регулювання міжнародної торгівлі, дозволений Світовою організацією торгівлі (далі – СОТ). Результатом антидемпінгового розслідування є встановлення антидемпінгових мит.

На думку аналітиків, антидемпінгові мита можуть знизити загальну

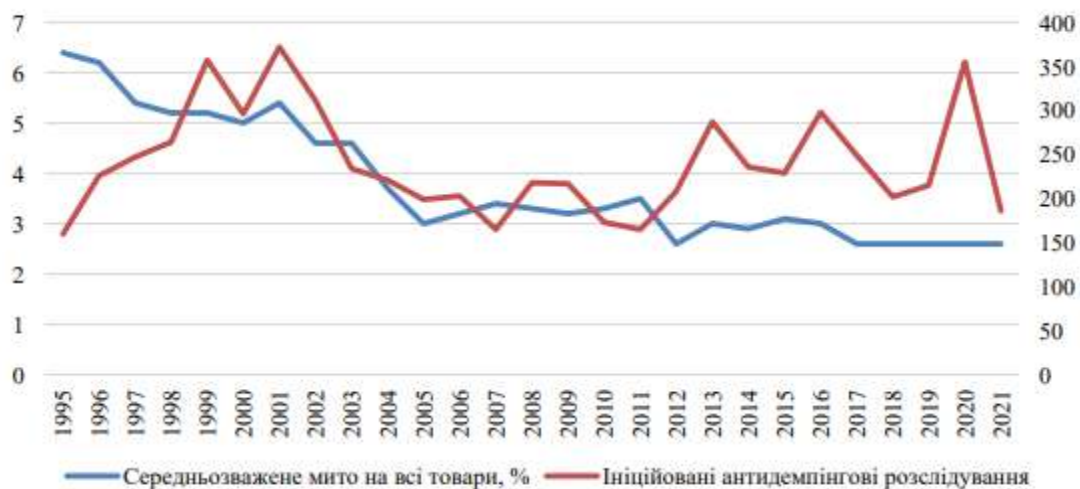

Рисунок 1. Динаміка ініційованих антидемпінгових розслідувань та середньозваженого мита 1995-2021 рр.

ефективність економічного сектору, водночас сприяючи менш ефективним вітчизняним виробникам, захищаючи їх від конкуренції. Також ці мита призводять до руйнування торгівлі, потенційно впливаючи на конкурентоспроможність ефективних експортерів². Незважаючи на це, більшість

¹ Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. Website of WTO. URL https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp.pdf

² A. Ciani, J. Stiebale Under Domestic Anti-Dumping Protection: Regular Research Article: World Development, V.183, November 2024. Website Science Direct. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305750X24001864#:~:text=The%20empirical%20literature%20investigating%20the%20effects%20of,et%20al.%2C%202019%2C%20Konings%20and%20Vandenbussche%2C%202013>

країн їх активно використовують. На Рис. 1³ наведено динаміку кількості ініційованих антидемпінгових розслідувань у світі у 1995–2021 роках. У кризові роки країни збільшували мита на деякі товари для захисту національних економік.

Чинний Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» прийнято в 1998 році, тож він не враховує сучасні реалії. Внесений Кабінетом Міністрів України проект Закону України «Про захист від демпінгового імпорту» (реєстр. № 13638 від 15.08.2025) (далі – законопроект) має на меті вдосконалити механізм проведення антидемпінгових розслідувань та застосування антидемпінгових заходів за результатами таких розслідувань з урахуванням міжнародної практики використання інструментів торговельного захисту.

Основна частина. У міжнародному праві основними документами, які регулюють демпінг та встановлюють основні принципи захисту від демпінгу, є Генеральна угода про тарифи й торгівлю 1994 року (ГАТТ) та Угода про застосування статті VI ГАТТ⁴. Антидемпінгове законодавство Європейського Союзу (далі – ЄС) базується на правилах СОТ, у тому числі названих угодах. Основні аспекти антидемпінгового законодавства ЄС включають, зокрема, регулювання ввезення товарів за демпінговими цінами з метою захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції. Його основним інструментом є встановлення антидемпінгових мит за результатами відповідних розслідувань, проведених Європейською Комісією для виявлення демпінгу та завданої ним шкоди. ЄС може ввести тимчасове або постійне антидемпінгове мито на імпорт відповідних товарів. Це мито стягується з експортера або імпортера. За результатами розслідування встановлюються: мита; цінові зобов'язання або мінімальні імпорتنі ціни.

Останні тенденції антидемпінгової політики ЄС демонструють збільшення кількості нових розслідувань, що зумовлено занепокоєнням імпортом із ринків, що розвиваються, таких як Китай. Зростає акцент на використанні остаточних мит замість цінових зобов'язань та посиленні митного нагляду. Серед ключових секторів, що постраждали, – промислові, такі як металургія та виробництво хімікатів⁵. У Таблиці 1 наведено статистичну інформацію про нові розслідування за 2020–2024 роки.

³ Краснікова Н. О., Михайленко О. Н. Практика світового антидемпінгового захисту проти окремих економік: приклад України. Вебсайт *Economics.net.ua*. URL <https://economics.net.ua/ejopu/2023/No1/10.pdf>

⁴ Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. *Website of WTO*. URL: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp.pdf

⁵ Commission launches record number of trade defence investigations in 2024. *Website of European Commission*. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/news/commission-launches-record-number-trade-defence-investigations-2024-2025-07-28_en

**Еволюція нових антидемпінгових, антисубсидійних
та захисних розслідувань в ЄС у 2020–2024 роках**

	2020	2021	2022	2023	2024
Нові розслідування	15	14	5	12	33
Розслідування завершено шляхом:					
- накладання остаточного мита або іншого зобов'язання;	11	12	11	6	7
- звільнення від мита	5	1	1	1	1
Загальна кількість завершених розслідувань	16	13	12	7	8
Застосовані тимчасові заходи	6	10	3	5	10

До антидемпінгового законодавства ЄС належать: Регламент (ЄС) 2016/1036 Європейського Парламенту та Ради від 8 липня 2016 року про захист від демпінгового імпорту з країн, що не є членами Європейського Союзу (далі – Регламент 2016/1036)⁷, Регламент (ЄС) 2015/477 Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 2015 року про заходи, які Союз може вжити щодо комбінованого ефекту антидемпінгових або антисубсидійних заходів із захисними заходами⁸ тощо.

Законопроект загалом відповідає Угоді про застосування статті VI ГАТТ та актам права ЄС. Водночас деякі суттєві положення регламентів, переважно ключового Регламенту 2016/1036, залишилися поза увагою авторів законопроекту.

Так, Регламент 2016/1036 містить положення щодо визначення інтересів ЄС (стаття 21), яким передбачено, що рішення щодо відповідності інтересам Союзу має ґрунтуватися на оцінці всіх інтересів, взятих у цілому, у тому числі інтересів галузі національної промисловості, а також користувачів і споживачів. Крім того, рішення згідно з цією статтею приймається лише тоді, коли всім сторонам було надано можливість висловити свою думку. Натомість Розділ IV законопроекту не передбачає комплексного аналізу таких інтересів. Крім того, у законопроекті, на відміну від згаданої статті Регламенту, не передбачено право для всіх заінтересованих сторін висловлювати думку в процесі визначення національного інтересу.

Частина перша статті 2 Регламенту 2016/1036 визначає, що ціни між сторонами, які видаються пов'язаними або мають компенсаційні домовленості одна з одною, не можуть вважатися такими, що встановлюються зазвичай у торгівлі, і не можуть використовуватися для визначення нормальної вартості, якщо не буде доведено, що такі ціни не залежать від цих взаємовідносин. Натомість у частині другій статті 11 законопроекту допускається, що операції між пов'язаними особами або між сторонами, які уклали компенсаційну угоду,

⁶ 43rd Annual Report from the Commission to European Parliament and the Council on the EU's Anti-Dumping, Anti-Subsidy and Safeguard activities and the Use of trade defence instruments by Third Countries targeting the EU in 2024, 2.2. New investigations, Table 1. *Website of European Commission*. URL:

[https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD\(2025\)231&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD(2025)231&lang=en)

⁷ Consolidated text: Regulation (EU) 2016/1036 of the European Parliament and of the Council of 8 June 2016 on protection against dumped imports from countries not members of the European Union (codification). *Website Eur-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02016R1036-20200811>

⁸ Regulation (EU) 2015/477 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2015 on measures that the Union may take in relation to the combined effect of anti-dumping or anti-subsidy measures with safeguard measures (codification). *Website Eur-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2015/477/oj>

«можуть не вважатися такими...», що, на нашу думку, є оціночним формулюванням і може створити ґрунт для корупційних діянь.

Частиною другою статті 2 Регламенту 2016/1036 встановлюється 5 % похибка або більше від обсягу продажів подібного товару, які використовуються для встановлення «нормальної» вартості товару. У законопроекті 5 % границя встановлена для оцінки низького рівня продажу на внутрішньому ринку країни експорту, що є об'єктом антидемпінгового розслідування, проте не прив'язана до розрахунку рівня нормальної вартості товару (пункт 2 частина восьма статті 10 законопроекту).

Також строки щодо процедури проведення розслідувань не повною мірою відповідають визначенням у Регламенті 2016/1036. Зокрема, це стосується статті 8 законопроекту, яка за змістом не відповідає положенням статті 6 Регламенту 2016/1036 щодо строків проведення попередніх антидемпінгових заходів, а також щодо строків оприлюднення онлайн рішення про запровадження попереднього мита. У законопроекті не знайшли відображення окремі положення Регламенту 2016/1036, зокрема щодо:

періоду розслідування, який визначено для цілей репрезентативного висновку у випадку демпінгу;

співпадіння періодів розслідування, за можливості, із фінансовим роком, зокрема у диверсифікованих та фрагментованих секторах, що складаються переважно з малих і середніх підприємств (далі – МСП);

сприяння доступу до інструментів торговельного захисту МСП. Крім того законопроектом не передбачено створення допоміжної інституції для захисту МСП від демпінгового імпорту;

обов'язку уповноваженого органу попередньо оприлюднювати на своєму вебсайті інформацію про запровадження попередніх мит, включаючи ставки;

процентної маржі прибутку, обчисленої для визначення цільової вартості товару, яка не повинна бути меншою за 6 % (стаття 7 Регламенту) тощо.

Доцільним також було б доповнити законопроект нормами згідно з положеннями статті 15 Угоди про застосування статті VI Генеральної угоди про тарифи й торгівлю 1994 року.

У законопроекті повсюдно застосовуються терміни на кшталт «незалежний покупець», «репрезентативна країна», «репрезентативний обсяг», «репрезентативний ринок», які потребують чіткого визначення. Крім того, у законопроекті застосовуються численні оціночні формулювання: «як правило», «можуть», «достатньо великі, щоб здійснити відповідне порівняння», «будь-яка інша розумна основа» тощо, що порушує принцип правової визначеності. У поєднанні із суперечностями в тексті законопроекту це може ускладнити ефективну реалізацію майбутнього закону у разі його прийняття. Приклади окремих невідповідностей наведено в Табл. 2.

Норма Регламенту (ЄС) 2016/1036	Норма законопроекту
Стаття 21 1. Визначення того, чи потребують інтереси Союзу втручання, має <u>ґрунтуватися на оцінці всіх інтересів у цілому, у тому числі інтересів національної промисловості, а також користувачів і споживачів</u>. Рішення згідно з цією статтею приймається лише тоді, коли всім сторонам було надано можливість висловити свою думку...	Розділ IV. Національний інтерес Стаття 22 2. Встановлення, чи потребує національний інтерес застосування антидемпінгових заходів, <u>повинно ґрунтуватися на оцінці інтересів галузі вітчизняного виробництва, постачальників, споживачів (користувачів) або галузевих асоціацій споживачів</u>.
Стаття 2 1. ...Ціни між сторонами, які видаються пов'язаними або мають компенсаційні домовленості одна з одною, <u>не можуть вважатися такими, що встановлюються у звичайному порядку торгівлі, і не можуть використовуватися для визначення нормальної вартості товару, якщо не буде доведено, що такі ціни не залежать від взаємовідносин між цими сторонами</u>. Стаття 2 2. Торгівля подібними товарами для внутрішнього споживання зазвичай використовується для встановлення нормальної вартості такого товару, якщо обсяг його продажів <u>становить 5 % або більше</u> від обсягу торгівлі відповідними товарами до Союзу.	Стаття 11 2. Операції між пов'язаними особами або між сторонами, які уклали компенсаційну угоду, <u>можуть не вважатися такими, що здійснені під час звичайних торговельних операцій, та, відповідно, можуть не братися до уваги при визначенні нормальної вартості</u>, за винятком випадків, коли доведено, що ціни таких операцій можна порівняти з операціями, проведеними між непов'язаними особами. Стаття 10 8....Обсяг продажу на внутрішньому ринку країни експорту вважається низьким, якщо продажі подібного товару, призначеного для <u>споживання на внутрішньому ринку країни експорту, як правило, становлять менше 5 відсотків обсягу продажів товару, що є об'єктом антидемпінгового розслідування, в Україні</u>.
Пункт 6 а частини А статті 2 Сторони розслідування повинні бути проінформовані про релевантні джерела, які Комісія має намір використовувати для цілей визначення нормальної вартості товару одразу після ініціювання розслідування ... і їм <u>повинно бути надано 10 днів для висловлення своєї позиції</u>. Для цього зацікавленим сторонам <u>надають доступ до матеріалів розслідування, які включають будь-які докази, на які посилається орган з розслідування, ... якщо їх можна своєчасно верифікувати відповідно до статті 6(8)</u>.	Стаття 10 5. Заінтересованим сторонам <u>має бути надана можливість спростувати, доповнити, прокоментувати або послатися на докази, що свідчать про ймовірне істотне спотворення конкуренції у певній країні або у певному секторі економіки цієї країни, та на джерела, які Уповноважений орган використовує для визначення нормальної вартості. (прим: відсутні обов'язковість та терміни для надання коментарів)</u>
Стаття 5 1а. Комісія має сприяти доступу до інструмента торговельного захисту для диверсифікованих та фрагментованих промислових секторів, що значною мірою складаються з МСП, через спеціалізовану службу підтримки МСП...	Положення відсутні
Стаття 5	Стаття 45

11. Комісія повинна <u>повідомити експортерів, імпортерів і представницькі об'єднання імпортерів чи експортерів, ...</u>, а також <u>представників країни-експортера та скаржників про порушення провадження ...</u>, <u>надати повний текст письмової скарги</u>, отриманої відповідно до параграфа 1, ...<u>надати його на запит іншим зацікавленим сторонам..</u>	1. Уповноважений орган <u>інформує компетентні органи країни експорту та інші сторони, про які відомо, що вони мають інтерес у такому розслідуванні, про порушення антидемпінгового розслідування.</u> 2. Уповноважений орган, відповідно до вимог цього Закону щодо захисту конфіденційної інформації, <u>може надавати повний текст письмової заяви</u> про порушення антидемпінгового розслідування відомим експортерам, компетентним органам країни експорту та іншим заінтересованим сторонам за їх запитом. На запит інших заінтересованих сторін Уповноважений орган <u>надає їм неконфіденційну версію заяви про порушення антидемпінгового розслідування.</u>
Стаття 6 У випадку провадження, розпочатого відповідно до статті 5(9), розслідування, по можливості, завершується <u>протягом одного року</u>. У будь-якому випадку, такі розслідування у всіх випадках <u>завершуються протягом 14 місяців..</u> Періоди розслідування, по можливості, збігаються з фінансовим роком, зокрема у диверсифікованих та фрагментованих секторах, що складаються переважно з МСП.	Стаття 8 Період антидемпінгового розслідування або перегляду антидемпінгових заходів для цілей установлення факту демпінгу, як правило, повинен становити <u>дванадцять місяців</u>, але в будь-якому випадку бути не меншим, ніж шість місяців. Період антидемпінгового розслідування або перегляду антидемпінгових заходів для цілей установлення факту наявності шкоди, як правило, повинен становити <u>не менше трьох років</u>, за винятком, якщо сторона, яка подає дані, здійснювала діяльність протягом меншого періоду.
Стаття 7 1. ...Комісія повинна оприлюднити на своєму вебсайті намір запровадити попередні мита, включаючи можливі ставки такого мита, під час інформування зацікавлених сторін відповідно до статті 19а. Тимчасові мита забезпечуються гарантією, а <u>випуск відповідних товарів для вільного обігу в Союзі залежить від надання такої гарантії.</u> 2в. Якщо маржа шкоди розраховується на основі цільової ціни, ... така маржа прибутку не повинна бути меншою за 6%.	Положення відсутні Стаття 50 Попередні антидемпінгові заходи можуть застосовуватися лише у формі попереднього антидемпінгового мита, сума якого вноситься як грошова застава на особливі види мита. Положення відсутні
Стаття 8 2. Запропоновані зобов'язання не потрібно приймати, якщо ... кількість фактичних або потенційних експортерів є занадто великою, або з ... <u>міркувань</u>	Стаття 59 2. Запропоновані зобов'язання не приймаються, якщо це є практично неможливим, наприклад, через значну кількість фактичних чи потенційних

<u>загальної політики, що охоплює, принципи та зобов'язання, визначені в багатосторонніх екологічних угодах і протоколах до них, стороною яких є Союз, та конвенціях МОП, перелічених у додатку Іа до цього Регламенту.</u> <u>9. У разі порушення або відкликання зобов'язань будь-якою зі сторін, або у разі відкликання Комісією прийняття взятих на себе зобов'язань, Комісія відкликає прийняття нею взятого зобов'язання рішенням або регламентом і тимчасове мито ... або остаточне мито ... застосовуються автоматично, крім випадків, коли такий експортер відкликав взяті ним зобов'язання і йому було надано можливість надати свої коментарі.</u> <u>Комісія повинна надати інформацію державам-членам, коли вона вирішує відкликати взяті на себе зобов'язання.</u>	<u>іноземних виробників та/або експортерів або з інших причин, включаючи національний інтерес. Зобов'язання також не приймаються, якщо це не усуває шкоду від демпінгу, наявність якого було доведено, або якщо пропозиції не було надіслано Уповноваженому органу в установлений строк.</u> <u>3. У разі відмови іноземного виробника та/або експортера від зобов'язань або прийняттям Комісією рішення щодо неможливості здійснення нагляду за виконанням зобов'язань, у випадку, коли антидемпінгове розслідування не завершено ..., Комісія може прийняти рішення про застосування попередніх антидемпінгових заходів, використовуючи наявну інформацію. У такому випадку рішення Комісії приймається невідкладно.</u>
Стаття 9 <u>4. ... Комісія запроваджує остаточне антидемпінгове мито, діючи згідно з експертною процедурою, зазначеною у статті 15(3). Якщо діють тимчасові мита, Комісія повинна ініціювати таку процедуру не пізніше ніж через один місяць після закінчення строку дії таких мит.</u>	Положення відсутні
Стаття 11 <u>2. Строк дії остаточного антидемпінгового заходу закінчується через п'ять років із моменту його запровадження або через п'ять років із дати завершення останнього перегляду, що охоплює як демпінг, так і шкоду, окрім випадків, коли в ході перегляду було встановлено, що закінчення строку дії такого заходу, ймовірно, призведе до продовження або повторення демпінгу та завдання шкоди. ..</u> <u>...Під час проведення розслідувань експортерам, імпортерам, представникам країни-експортера та виробникам Союзу повинна бути надана можливість розширити, спростувати або прокоментувати питання в запиті.</u> <u>Повідомлення про заплановане закінчення строку дії повинне бути опубліковане в Офіційному журналі Європейського Союзу в належний час в останній рік періоду застосування заходів...</u>	Стаття 66 <u>Антидемпінгові заходи застосовуються лише протягом строку та в розмірі, необхідному для усунення дії демпінгу, що заподіює шкоду галузі вітчизняного виробництва. У будь-якому випадку остаточні антидемпінгові заходи можуть застосовуватися не більше ніж п'ять років, що розраховуються з дати їх застосування, або п'ять років з дати прийняття останнього рішення про перегляд антидемпінгових заходів...</u> Наступні положення відсутні, а також положення, відповідні положенням частин третьої, четвертої, п'ятої статті 6 Регламенту
Стаття 19а <u>1. Виробники, імпортери та експортери Союзу та їх представницькі</u>	Стаття 51 <u>1. З урахуванням вимог щодо збереження конфіденційної інформації</u>

асоціації, а також представники країни-експортера можуть запитувати інформацію щодо запропонованого запровадження попередніх мит, про суттєві факти та висновки, зроблені під час розслідування, на підставі яких було запроваджено тимчасові заходи... 5. Зауваження, зроблені після остаточного розкриття інформації, враховуються лише за умови їх отримання протягом періоду, встановленого Комісією у кожному випадку, який має становити щонайменше 10 днів з урахуванням терміновості питання.	Уповноважений орган розкриває кожному з іноземних виробників та/або експортерів розрахунки їх демпінгової маржі. 2. Заінтересовані сторони, яким надано розрахунки відповідно до частини першої цієї статті, мають право надати свої коментарі до таких розрахунків у строк, установлений Уповноваженим органом. <i>Положення відсутні</i>
<i>Стаття 20</i> 1. Скаржники, імпортери й експортери та їх представницькі об'єднання, а також представники країни-експортера <u>можуть вимагати розкриття інформації</u>. Запити про таке розкриття подають у письмовій формі <u>одразу після запровадження тимчасових заходів, а розкриття здійснюється у письмовій формі якомога швидше</u>. 2. Сторони, визначені у параграфі 1, <u>можуть вимагати остаточного розкриття суттєвих фактів і міркувань, на підставі яких вони мають намір рекомендувати запровадження остаточних заходів...</u>	<i>Стаття 61.</i> 1. Уповноважений орган надає всім заінтересованим сторонам <u>неконфіденційний звіт...</u> Заінтересовані сторони повинні надати коментарі до цієї інформації <u>у встановлений Уповноваженим органом строк</u>. 2. Розкриття інформації не перешкоджає прийняттю в подальшому іншого рішення Комісією. Якщо таке рішення ґрунтується на інших фактах або обставинах, вони повинні невідкладно розкриватися відповідним заінтересованим сторонам із наданням права подавати коментарі в <u>установлений Уповноваженим органом строк</u>.

Висновки. Проект Закону України «Про захист від демпінгового імпорту» (реєстр. № 13638 від 15.08.2025), на нашу думку, має бути доопрацьований з урахуванням висновків та міркувань, наведених вище.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*